

BISERICA DE LEMN „SF. VOIEVOZI” DIN TANACU, JUDEȚUL VASLUI – UN MONUMENT ISTORIC MAI PUȚIN CUNOSCUȚ

Laurențiu CHIRIAC*

I. SCURT ISTORIC AL SATULUI TANACU

Din istoricul satului Tanacu întocmit de preotul Nicolae Trofin și din lucrarea lui Gheorghe Gr. Buzdugan¹ aflăm o frumoasă legendă a întemeierii satului încă din timpul lui Ștefan cel Mare. Aceasta se leagă de amintirea unui boier, pe nume Stan, care stăpânea moșiile din zonă și avea patru băieți și o fată, Miliana (Merieana). Stan era chelarul cămărilor de la Curtea Domnească din Vaslui, iar la bătrânețe i-a fost trimis în ajutor tânărul oștean răzeș Tănase din Cahul, pe vremea năvălirii tătarilor. Acesta fiind tăcut, oamenii i-au zis Tănase Tăcutul – prescurtat „Tanacu”. De aici și numele satului – **Tanacu**. El a devenit, la rândul său, chelar și s-a căsătorit cu Miliana și au făcut casă unde este acum Dealul Bisericii. Cei doi nu au avut copii, iar la bătrânețe au hotărât să dea moșia rudelor sau străinilor care se obligau să aibă grijă de bisericuța din lemn pe care o construiseră și să-i pomenească pe ctitori.

Astfel s-a înființat o *epitropie* (formă de conducere bisericească) din rudele Miliane și din cele ale Tanacului – care au împărțit în două vatra satului. Partea de pământ a Miliane (Merienei, soția lui Tanacu) era pe coasta unui deal de la vest de sat (Dealul Merieni), urmașii ei fiind familiile Stancu și Dărăscu. Urmașii lui Tanacu – familiile Pester, Nourescu și Popa – aveau inițial rolul de administratori principali în toate chestiunile de interes comun, după porunca lăsată de strămoșul Tanacu. Se spune că istoricul satului și legământul dintre Tanacu și urmașii lui au fost scrise de însuși acest bătrân răzeș cu litere de aur pe piele de vițel (*pergament*). Documentul a fost răpit de niște călugări de la Mănăstirea Florești, cu ocazia umblării lor prin sat cu icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului.

Un act de la voievodul Mihai Racoviță îl amintește pe Mihalache Hurdubaia ca vornic al satului Tanacu. Este posibil ca așezarea Tanacu să fi apărut între 1600-1650². Abia în *Recensămintele din 1772-1774*, satul răzeșesc Tanacu apărea împreună cu Monastirea ca făcând parte din ocolul Crasna al ținutului Vaslui, tot atunci fiind menționați aici și doi diaconi (Toader Cărare și Sava)³. În *Catagrafia Moldovei din 1820*, pentru satul Tanacu erau menționați 3 preoți, 5 diaconi și 2 dascăli. În 1872, satul Tanacu era reședința comunei Tanacu, din care mai făceau parte cătunele Benești și Burghelești.

---

* Muzeului Județean „Ștefan cel Mare”, Vaslui.

¹ Gheorghe Gr. Buzdugan, *Tanacu. Un vechi sat de răzeși*, București, Editura Litera, 1986, p. 23-25; C. Chiriță, *Dicționar geografic al județului Vaslui*, București, 1889, p. 17.

² *Moldova în epoca feudalismului*, vol. VII, partea I, Chișinău, 1986, p. 175.

³ *Recensămintele Moldovei din anii 1772-1774*, în Theodor Codrescu, *Uricarul*, vol. II, Iași, 1923.

II. BISERICA PAROHIALĂ „SF. VOIEVOZI” DIN TANACU

Biserica de lemn „Sfinții Voievozi” din Tanacu este de rit ortodox și se află în centrul satului Tanacu, în punctul „La Țintirim” (vechiul cimitir), iar în partea de sud a bisericii se găsește clopotnița de lemn. Ea aparține de Protopopiatul Vaslui și se regăsește în *Lista Monumentelor Istorice* a județului Vaslui, din anul 2015⁴.

Biserica din lemn „Sf. Voievozi” din Tanacu a fost clădită ca biserică de obște în anul 1826, pe locul alteia mai vechi, care avea același hram, era tot din lemn de stejar și a ars din temelii. Această veche biserică din lemn a fost ctitorită de Tănase Tanacu și Miliana și a ars între anii 1800-1810. Mărturii indirecte despre existența acestei vechi biserici găsim în *Recensămintele din anii 1772-1724* (unde apar diaconii Toader Cărare și Sava de la Tanacu) și în *Catagrafia* din 1809 (unde apare numele preotului Sava Cărare de la biserica din Tanacu)⁵. În „Anuarul Eparhiei Hușilor” din 1934 se precizează că noua biserică din lemn de stejar a fost construită în cinstea vechilor ctitori Tănase Tanacu și Miliana, la 11 august 1826, de către preotul I. Moisa și obștea locuitorilor, ajutați fiind de spătarul Ștefan Angheluță din pădurea Chițoc. A fost sfințită la 26 august 1826⁶.

Din istoricul bisericii, întocmit de preotul Nicolae Trofin, rezultă că locașul de cult a avut bârnele din lemn cioplite de către meșterii locali din pădurea satului Chițoc, căci lemnăria fusese dăruită de către spătarul Angheluță din Chițoc și apoi pregătită de meșterii lemnari de acolo, după care a fost transportată la Tanacu și montată pe locul vechii biserici care arsese. La ridicarea bisericii au ajutat și enoriașii Vasile Mihalache și Constantin Ioan din Tanacu. Inițial, intrarea în biserică se făcea de pe latura sudică. Ca și alte biserici de lemn din județul Vaslui, biserica de la Tanacu nu avea turlă, fiind căptușită inițial cu scândură în interior, uleită și fără picturi⁷.

O primă reparație a bisericii ctitorită la 1826 la Tanacu a avut loc în 1889, când a fost reparată turla, iar în 1910 locașul a fost căptușit cu scândură la exterior. În 1928 a fost tencuită cu ciment temelia din piatră, s-a acoperit biserica cu tablă galvanizată și au fost acoperiți pereții interiori și exteriori cu căptușeală de scândură vopsită, pentru ca în anul 1938 să fie reparat acoperișul cu suma de 19.581 lei (bani de la enoriași)⁸.

Alte reparații importante s-au făcut în anii 1980-1982, când s-a lărgit pridvorul inițial și s-a mutat intrarea pe partea de vest, unde a fost adăugat un al doilea pridvor, ca o mică tindă. Pereții au fost decapați de scândură și bârnele au fost cioplite cu tesla, îndepărtându-se stratul deteriorat de la suprafață. Lemnul a fost tratat cu ulei de in ars și acoperit cu o peliculă de nitrolac, care împiedica închiderea la culoare a acestuia. Portalul și stâlpii despărțitori dintre naos și pronaos au fost apoi vopsiți cu ulei verde. Ușile de la pridvor au fost sculptate la Roman

⁴ *Lista Monumentelor Istorice – Județul Vaslui: sat Tanacu, comuna Tanacu, Biserica de lemn Sf. Voievozi*, cod. VS-II-m-B-06885.

⁵ „Anuarul Eparhiei Huși”, 1938, Huși, p. 201. Nicolae Stoicescu, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, Direcția Patrimoniului Cultural Național, Biblioteca Monumentelor Istorice din România, 1974.

⁶ *Ibidem*, an 1934, Huși, p. 83.

⁷ Gheorghe Gr. Buzdugan, *op. cit.*, p. 27. Al. Lahovari, *Marele dicționar al României*, vol. V, București, 1901, p. 543.

⁸ *Ibidem*, p. 28. Theodor Codrescu, *Uricarul*, vol. II, Iași, 1923, p. 18.

în lemn de stejar, iar interiorul a fost decapat de scândură, tencuit și pictat în tempera⁹. Imediat după 1990 a fost înlăturată căptușeala exterioară de scândură și înlocuită cu bârne cioplite drept, iar pe latura de sud a altarului a fost adăugată o ușă. În prezent, interiorul bisericii este tencuit și are reprezentate picturi murale modeste.

La intrarea în curtea bisericii „Sf. Voievozi” din Tanacu exista încă din 1909, în partea de sud, o clopotniță – construită din patru furci groase de stejar, având baza în formă de pătrat cu latura de 4 m, înălțimea de 6 m, iar latura pătratului de sus de 3,30 m. La ultima reparație, materialul lemnos deteriorat a fost înlocuit cu altul. Meșterul I. N. Bodescu a făcut cofrajul de la temelie pentru turnatul betonului, iar Mihai Sârbu și Ion Gh. Manoilă din Benești, Ion Bozian și Vasile V. Lupu din Tanacu au executat lucrările din lemn și au tăbluit acoperișul. Clopotele au fost turnate din nou¹⁰.

În privința materialelor și a tehnicilor de construcție, putem spune că biserica parohială „Sf. Voievozi” din Tanacu a fost construită pe o fundație din piatră de râu, pe tâlpoaie masive de lemn și cu un soclu din piatră fasonată (azi, tencuit cu ciment). Pereții portanți sunt din bârne dreptunghiulare de stejar și planșeele sunt din lemn (azi tencuite cu lut), în timp ce pardoseala și tâmplăria sunt tot din lemn. Fațadele bisericii sunt din bârne de stejar transversale, cioplite, încheiate (îmbucate) în cheutoare dreaptă. Stâlpii despărțitori dintre naos și pronaos sunt decorați în acoladă și coarne de berbec, iar portalul este decorat cu vrej, rozete, cruce (motivul glastrei cu flori). Ancadramentele ferestrelor sunt decorate cu rozete și „dinți de lup”. Acoperișul este în patru ape și este din tablă, șindrila inițială fiind înlocuită. Pe acoperiș sunt dispuse patru cruci. Sistemul de boltire cuprinde o calotă pe naos, în timp ce pronaosul, altarul și pridvorul sunt tăvănite (au tavan drept lipit cu lut)¹¹.

Biserica din lemn „Sf. Voievozi” din Tanacu are intrarea la vest, ea fiind compartimentată astfel: pridvor II (adăugat ulterior), pridvor I (inițial), pronaos, naos și altar. Biserica are o lungime de 14 metri și 6 metri lățime. Stilul în care se poate încadra construcția este cel moldovenesc, însă fără a avea brâu în relief. Biserica „Sf. Voievozi” are planul triconc, absida altarului pentagonală, decroșată, în timp ce absidele laterale decroșate sunt dispuse pe cinci laturi și pronaosul este dreptunghiular. Pridvorul este închis și decroșat, fiind lărgit la ultima reparație. Bârnelor dreptunghiulare au fost îmbinate în „coadă de rândunică”. Spațiile rămase goale, dintre acestea, au fost umplute cu o pastă din aracet și rumeguș, într-o intervenție mai recentă (chituire). Pereții din bârne care păstrează prospețimea lemnului de curând cioplit și acoperișul din tablă albă în solzi dau senzația unei biserici nu demult construită. Ferestrele au ancadramentele din bârne decorate cu rozete și creștături. Deasupra intrării este crestată data sfințirii lăcașului: „1826, avgust 11”.

Peretele despărțitor dintre pronaos și naos este marcat de patru stâlpi care formează două intrări laterale mai mici și o intrare centrală mai mare. Stâlpii au profilurile decorate din tăietură și sunt ornamentați pe margini cu chenare festonate și cu „dinți de fereastră”. Intrările laterale au fost blocate în partea de jos cu zăbrele decorate din tăietură.

Bolta semicilindrică acoperă naosul și altarul, fiind decorată cu pictură. În 1986, catapeteasma din lemn a fost spălată și s-a constatat că ea fusese repictată în 1910, de către

⁹ Dorinel Ichim, *Biserici de lemn din Eparhia Hușilor*, Huși, Episcopia Hușilor, 2001, p. 203.

¹⁰ *Ibidem*, p. 205. C. Chiriță, *op. cit.*, p. 18. *Anuarul României pe 1909*, București, 1909, p. 443.

¹¹ Dorinel Ichim, *op. cit.*, p. 206. „Anuarul Eparhiei Huși”, 1936, Huși, p. 121.

zugravul Zamfirachi. Se observă pe registrele pictate că au fost păstrate semnele grafice ale apostolilor în chirilică și că repictarea nu a modificat mult pictura originală a catapetesmei. Proorocii au fost pictați în medalioane, apostolii au fost grupați câte doi, iar prăznicarele au fost împodobite cu rame în formă de scoici. Cele trei registre de icoane pictate pe lemn sunt separate pe orizontală de mici benzi ornamentale.

Ușile împărătești sunt traforate și amplasate între două colonete (sculptate în torsadă și unite cu un arc de cerc) și au în partea de jos două medalioane pictate, iar în partea de sus sunt sculptate formele ondulate ale vrejului cu frunze, scoici și alte două medalioane pictate în formă de frunze.

Biserica din lemn „Sf. Voievozi” din Tanacu a avut și obiecte de podoabă, cum ar fi o candelă de Varșovia (1527), un candelabru din bronz (1895) și un splendid *Epitaf* executat în tehnica broderiei cu fir metalic și reprezentând „Punerea în mormânt a lui Iisus”. Pe cele patru laturi ale chenarului, pe lângă registrul de viță de vie cu struguri, este brodat și un text biblic slav pe care e scris *Troparul*. Personajele scenei sunt îndurerate și au fiecare câte o înfățișare care le individualizează¹².

Dintre cărțile de cult cele mai însemnate ale bisericii „Sf. Voievozi” din Tanacu amintim: *Penticostarion* (1728), *Evangelie* (1744), *Triodion* (1831) și un *Liturghier* (1845). Acestea au fost depozitate la Palatul Episcopal din Huși și, apoi, expuse la Muzeul Eparhial Huși. Aici au fost aduse de la aceeași biserică și o serie de icoane pictate la începutul secolului al XIX-lea în ateliere rusești – „Sf. Nicolae”, „Sf. Gheorghe”, „Iosif cel Bun” și „Iisus Hristos cu potir”, dar și icoane moldovenești – „Sf. Mucenița Varvara”, „Sf. Elena”, „Sfântul Munte Athos” și „Sf. Nicolae și Trifon”¹³.

Dintre preoții care au slujit la acest sfânt lăcaș amintim pe: Sava, Ilie Leuștean, Ștefan Bulbuc, Nicolae Trofin, Gheorghe Damian (1993 - 1 noiembrie 2013, când s-a transferat ca slujitor la Biserica *Izvorul Tămăduirii* din cadrul Spitalului Județean Vaslui). Din 1 martie 2014, preot paroh al bisericii este Constantin Căpitanu. Numărul enoriașilor de astăzi se ridică la 1140 de suflete.

---

¹² Dorinel Ichim, *op. cit.*, p. 207. *Biserici de lemn din România*, CIMEC, București, 2015.

¹³ Dorinel Ichim, *op. cit.*, p. 208.

*The "Holy Voivodes" Wooden Church in Tanacu, Vaslui County
- A Less Famous Historical Monument
(Abstract)*

The wooden church of the "Holy Voivodes" in Tanacu is of Orthodox rite and is located in the center of Tanacu village, in the old cemetery; the monument is included in the Historical Monuments List of Vaslui County. The church was built in 1826 on the site of an older one, which was constructed by Tănase Tanacu in 1800. The church, of triconch plan, was built of oak beams laid on a stone foundation. The windows have frames decorated with rosettes and notches. Above the entrance the date of sanctification of the sanctuary was notched: "1826, avgust 11". The barrel vault covers the nave and the chancel, and is decorated with painting. The iconostasis was repainted in 1910 by the painter Zamfirachi. Among the ornaments, a candle made in Poland in Warsaw (1527) can be mentioned.

Keywords: *Vaslui, wooden churches, historical monument, interior painting, restoration*

Fig. 1. Biserica de lemn din Tanacu și clopotnița. Vedere dinspre sud (foto aprilie 2010)

Fig. 2. Pisania și inscripția de la intrare cu data ctitoririi (foto octombrie 2017)

Fig. 3. Biserica de lemn din Tanacu. Vedere dinspre sud-est (octombrie 2017)

Fig. 4. Biserica de lemn din Tanacu. Vedere dinspre altar (octombrie 2017)

Fig. 5. Biserica de lemn din Tanacu. Vedere dinspre nord-est (octombrie 2017)

Fig. 6. Biserica de lemn din Tanacu. Vedere de pe latura sudică (octombrie 2017)

Fig. 7. Biserica de lemn din Tanacu. Vedere de pe latura vestică (octombrie 2017)

Fig. 8. Biserica de lemn din Tanacu. Vedere dinspre vest (octombrie 2017)

Fig. 9. Biserica de lemn din Tanacu.
Stâlpii despărțitori dintre naos și pronaos (octombrie 2017)

Fig. 10. Biserica de lemn din Tanacu.
Pictura de pe bolta naosului (octombrie 2017)

Fig. 11. Biserica de lemn din Tanacu. Catapeteasma (octombrie 2017)

Fig. 12. Biserica de lemn din Tanacu. Vedere din interior (octombrie 2017)

Fig. 13. Biserica de lemn din Tanacu. Ușile împărățești (octombrie 2017)

Fig. 14. Biserica din Tanacu. Stâlpii despărțitori dintre naos și pronaos (octombrie 2017)